

Aliona GRATI

Doctor habilitat în filologie, profesor universitar

Universitatea de Stat din Moldova

ORCID: 0000-0003-4289-2054

Email: alionagrati@gmail.com

DESPRE TRECUTUL CA POVESTE: URME, MISTIFICĂRI ȘI RESCRIERI ÎN LITERATURĂ

On the Past as a Story: Traces, Mystifications and Rewritings in Literature

În comunicarea noastră vom vorbi despre ultima lucrare a cercetătoarei Catrinel Popa „Trecutul ca poveste. Urme, mistificări și rescrieri în literatură”, care abordează metodele de valorificare a memoriei literare (cu diferite grade de raportare la trecut, în sensul lui Pierre Nora) ca memorie culturală și patrimoniu spiritual al unui popor. Faptul de „a privi în urmă” rămâne una dintre tendințele definitorii ale prozei românești, în special a romanelor cu pretext istoric, apărute după declicul democratic din ultimul deceniu al secolului trecut, dar și după 2000, odată cu generația de scriitori postmoderniști. Se știe, trecutul devine poveste pe măsură ce ne îndepărtăm de el. Nevoia mecanismelor de (auto)iluzionare la nivel individual și colectiv explică succesul romanelor care amestecă relatarea factuală cu invenția, verosimilul cu miraculosul chiar și atunci când fac referință la un context istoric concret, de dată recentă, cum a fost perioada comunismului. Acestea concurează și moderează pretențiile istoricilor de a-și clama monopolul asupra trecutului „așa cum a fost”. În mod cert, ficțiunea de inspirație istorică surprinde „hărțile invizibile ale imaginarului unei colectivități” (D. Mironescu), fiind pasibilă pentru cercetările științelor pozitive. Zonele „de umbră” ale ficțiunii literare pot descifra semnificații nebănuite și edificatoare pentru mentalitatea unei epoci. În felul acesta, literatura contribuie astăzi, în general, la cunoașterea și la completarea patrimoniului imaterial.

Conferință științifică internațională 8-9 februarie 2024

Yesterday's heritage – contribution to the development of a sustainable tomorrow's society

* Comunicarea și rezumatul sunt elaborate în cadrul subprogramului științific „Cultură și politică în contextul schimbărilor regimurilor politice: de la Basarabia românească la Republica Moldova” (USM, 2024–2027).